

Çeşm-i Cihan

Çeşm-i Cihan:
Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları E - Dergisi
ISSN: 2149-5866
Sayı: 11 (Aralık) 2024 s. 93-98, TÜRKİYE
DOI: 10.30804/cesmicihan.1597003
Araştırma Makalesi

ÇİN HALK KÜLTÜRÜNDE QINGMING BAYRAMI

İbrahim GÜMÜŞ*

Öz: Qingming Bayramı, Çin halk kültürünün önemli bir parçası olarak, atalara saygı ve baharın gelişini kutlayan bir gelenektir. "Temiz ve parlak" anlamına gelen Qingming, Çin ay-güneş takvimine göre 4-5 Nisan arasında kutlanır ve kökenleri Zhou Hanedanlığı'na dayanır. Bu bayramın temel unsuru, ataların mezarlarının ziyaret edilmesi ve temizlenmesidir. Ritüeller arasında mezarların süslenmesi, tütsü yakılması ve kağıt paraların sunulması öne çıkar. Kağıt para yakma, ataların öbür dünyada kullanması için bir tür "manevi başış" olarak kabul edilir. Qingming, aynı zamanda doğanın yenilenmesi ile ilişkilendirilmiştir. Bahar kutlamaları, açık hava etkinlikleri ve doğa yürüyüşleri bayramın keyifli yönleridir. Günümüzde dijitalleşme ve çevre duyarlılığıyla birlikte gelenekler modern bir dönüşüm geçirse de Qingming hâlâ toplumsal birliğin, geçmiş ile bağlantının ve kültürel devamlılığın sembolüdür. Halkbilim açısından Qingming, toplumsal değerlerin kolektif hafızada korunması ve geçmiş ile bugün arasında güçlü bir bağ kurulması açısından önemli bir işlev görür. Bu bayram, Çin kültürünün zenginliğini ve sürekliliğini sergiler.

Anahtar Kelimeler: Çin, kültür, festival, Qingming Bayramı, Çin Kültürü

QINGMING FESTIVAL IN CHINESE FOLK CULTURE

Abstract: The Qingming Festival, an important part of Chinese folk culture, celebrates ancestral reverence and the arrival of spring. Meaning "clear and bright," Qingming is observed around April 4-5 on the Chinese lunisolar calendar and dates back to the Zhou Dynasty. The festival's core practice involves visiting and cleaning ancestral graves. Rituals include decorating graves, burning incense, and offering paper money. Burning paper money is believed to be a form of "spiritual offering" for the ancestors to use in the afterlife. Additionally, Qingming is closely associated with nature's renewal. Spring festivities, outdoor activities, and nature walks mark the joyous aspects of the occasion. In modern times, traditions have undergone transformations due to digitalization and environmental awareness. For instance, digital platforms allow for virtual ancestral memorials, while alternatives to paper-burning rituals are encouraged for ecological reasons. Despite these changes, Qingming remains a symbol of social unity, connection to the past, and cultural continuity. From a folkloristic perspective, the Qingming Festival plays a vital role in preserving collective memory and maintaining strong links between the past and the present. The festival serves as a vibrant representation of the richness and sustainability of Chinese cultural traditions.

Keywords: China, culture, Tomb Sweeping Day, Qingming Festival, Chinese culture

Başvuru/Submitted: 5 Aralık 2024

Kabul/Accepted: 22 Aralık 2024

Giriş

Çin kültürü binyıllardır süregelen zengin gelenekleri, ritüelleri ve sosyal uygulamalarıyla dikkat çeken bir yapıya sahiptir. Bu gelenekler arasında, halk inançları ve kolektif kültürel hafızanın önemli sembollerinden biri olan Qingming Bayramı özel bir yer tutar.

Qingming Festivali (清明节 pinyin; *Qīngmíngjié*), Mezar Süpürme Günü veya Saf Parlaklık Festivali olarak da bilinir. Çin kültüründe kutlanan önemli bir geleneksel Çin bayramıdır. Festival hem Çin'de hem de dünyadaki Çin topluluklarının üyeleri arasında kutlanır.

* Doç. Dr., Bartın Üniversitesi (Zhejiang Yuexiu University, Misafir), Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ORCID: 0000-0002-6033-0234 Researcher id: S-2235-201, igumus@bartin.edu.tr

Mezar Süpürme Günü ya da Mezar Ziyareti Bayramı olarak Türkçe'ye çevirebileceğimiz Qingming, “ölen yakınlarla saygı duruşunda bulunulması, aile üyeleriyle yeniden bir araya gelinmesi ve mezarların ziyaret edilmesi, mezarların süpürülmesi ve gezilerin yapılması Mezar Süpürme Festivali ritüellerinin temel unsurları hâline gelmiştir. Mezar Süpürme Şenliği, insanların belirli bir zaman diliminde kalan deneyimlerinin bir anısı olarak farklı dönemlere ait belgesel kayıtlarla sağlaştırılmıştır (Lin, 2020, 33).” Çin takvimine göre baharın gelişini ve doğanın yenilenmesini kutlamanın yanı sıra bu bayram, atalara saygı göstermek için yapılan ritüelleriyle de sosyal ve kültürel bir bağ kurar. Qingming Bayramı hem doğanın döngüsünü hem de bir toplumun bireyleri arasındaki kültürel ve duygusal bağı temsil eden bir halk bayramıdır.

Qingming Bayramı'nın kökeni, Çin'in tarihi Zhou Hanedanlığı'na (M.Ö. 1046-256) kadar uzanmaktadır. "Qingming" terimi, "temiz ve parlak" anlamına gelir ve bayram genellikle Çin ay-güneş takviminin 104. günü (genellikle 4 veya 5 Nisan) civarına denk gelir. Bayramın ana teması, ataların hatırasını onurlandırırken aynı zamanda baharın temizleyici ve yenileyici enerjisini benimseyen bir kutlamadır (Aijmer, 1978; Guiping, 2023; Nivison, 2018).

Qingming Bayramı, geleneksel Çin halk hikâyelerinde ve tarihsel anlatılarda önemli bir yere sahiptir. En yaygın halk hikâyesi, bu bayramın Ji Zhaoyun adlı bir sadakat ve vefa sembolü olan figürle bağlantılı olandır. Bu hikâye hem bireysel sorumluluk hem de ataerkil bağlılık gibi değerleri vurgular. Bayramın kökeni Soğuk Yiyecek Bayramı ismiyle kutlanan festivale dayanmaktadır (CRI Türk, 2011; Study CLI, t.y.). Bu festivalin kökeninde de şu hikâye vardır:

“Bahar-Güz döneminde Jin Devleti'nin prensi Chong Er, savaşa katılmak için ülkesinden ayrılır ve büyük sıkıntılar çeker. Prensın aç kaldığı bir anda, yardımcısı Jie Zitui kendi bacağından bir parça keserek prensini doyurur. 19 yıllık zorlu mücadelenin ardından prens zafer kazanır ve tahta oturur.

Hükümdar olduğunda, onun için mücadele eden herkesi hatırlayan Chong Er, kendisini büyük fedakârlıkla aklıktan kurtaran Jie Zitui'yi unuttur. Çevresindekilerin hatırlatması sonucu, Jie Zitui'yi ödüllendirmek için saraya davet eder ancak ondan cevap alamaz. Bunun üzerine, bizzat eski yardımcısını bulmak üzere Jie Zitui'nin yaşamakta olduğu Mian Dağı'na gider. Jie Zitui her yerde aransa da bulunamaz, bu nedenle prens dağın yakılmasını emreder. Jie Zitui, dağın yanmış kalıntıları arasında ölü hâlde bulunur. Bu durum karşısında büyük bir üzüntü duyan prens, burada bir tapınak yapılmasını ve Jie Zitui'yi anmak için bir tören düzenlenmesini emreder. Bugün de ateş yakmayı ve sıcak yemek yemeyi yasaklar (Guiping, 2023, 259).

Hikâye, halk anlatıları içinde sıkça görülen sadakat, vefa ve ihanetin telafisi temalarını işler. Jie Zitui'nin kendisini prens için feda etmesi, ataerkil bağların merkezde olduğu bir toplumda bireysel sorumluluğun yüceltilmesi için güçlü bir metafor oluşturur. Bunun karşısında hikâye, üstün bir pozisyondaki bireyin (Prens Chong Er gibi) sadakati görmezden gelmesinin ve bu durumun farkına geç varmasının doğurduğu pişmanlığı da dramatik bir şekilde vurgular. Chong Er'in, yardımcısını bulamadığı için Mian Dağı'nı yakması ve bu süreçte Jie Zitui'nin ölmesi hem dramatik bir adalet hem de büyük bir vicdan rahatsızlığını gözler önüne serer.

Qingming Bayramının Ritüelleri

Qingming Bayramı, farklı ritüeller ve etkinliklerle zengin bir kültürel geleneği barındırır. Bayram kapsamında ateş yakmama, mezar ziyaretleri ve temizlik gibi ölüleri anmaya yönelik ritüellerin yanı sıra, doğayla iç içe gerçekleştirilen kır gezileri, salıncak kurma, top oynama ve söğüt dalı dikme gibi aktiviteler de önemli bir yer tutar. Ayrıca, bayram sırasında sadece soğuk yemeklerle beslenildiği için bu yiyeceklerin insan sağlığı üzerindeki olası olumsuz etkilerini dengelemek adına çeşit çeşit spor etkinlikleri yapılır.

Göran Aijmer'in (1978) “Ancestors in the Spring: The Qingming Festival in Central China” adlı makalesi, geleneksel Çin toplumunun çok yönlü bir incelemesini sunmaktadır. Qingming, Çin güneş takviminde yer alan yirmi dört dönemden biridir ve genellikle 5 Nisan ile 20 Nisan arasında kutlanır. Bu dönem, pirinç ekiminin başlangıcını simgeler ve aynı zamanda ataların mezarlarını ziyaret etme geleneği ile ilişkilidir.

Aijmer, makalesinde Qingming Festivali sırasında gerçekleştirilen mezar ziyaretleri ve ritüellerin detaylarını ele alır. Bu ritüeller arasında mezarların temizlenmesi, mezarda yatan kişilere yiyecek ve içecek sunulması, kağıt para asılması gibi uygulamalar yer alır. Mezarlar hem fiziksel kalıntıları hem de ruhsal varlıkları temsil eder ve bu bağlamda, mezarların "dağ" olarak adlandırılması, ölümlerin ruhları ile doğa arasındaki bağlantıyı vurgular.

Yazar, Qingming'in tarımsal döngü ile olan ilişkisini, mezar ziyaretlerinin ve sunumların pirinç ekimi ile nasıl örtüştüğünü açıklamaya çalışır. Ayrıca, bu ritüellerin yin (toprak, ölümler) ve yang (gök, yaşayanlar) kavramlarıyla nasıl bağlantılı olduğunu tartışır. Aijmer, Qingming'in, atalarla olan ilişkilerin ve tarımsal üretkenliğin sembolik bir ifadesi olduğunu öne sürer.

Qingming Bayramı, geleneksel Çin kültüründe önemli bir yer tutar ve çeşitli etkinliklerle kutlanır. Bu bayramda gerçekleştirilen başlıca etkinlikler şunlardır:

I. Mezar Ziyareti: Qingming'in en önemli ritüeli, ataların mezarlarını ziyaret etmektir. İnsanlar; mezarları temizler, süsler ve bakımını yapar. Mezarlara yiyecek ve içecek sunarak, ölümlerin ruhlarına saygı gösterirler.

Qingming Bayramı'nın en önemli ritüeli, ataların mezarlarının ziyaret edilmesi ve temizlenmesidir. Aileler mezarları otlardan ve diğer kalıntılardan arındırır ve mezarların üzerine tütsü, çiçek ve çeşitli hediyeler yerleştirir. Bu, sadece ataları anmak için değil, aynı zamanda yaşayanların köklerine olan bağlılığını ifade etmek için yapılır. Aileler, mezar taşlarının üzerinde yer alan oyma yazıtları temizleyerek saygı göstergesini somutlaştırır.

Kabir ziyaretinin önemli bir yönü, yiyecek ve şarap ikramıdır. İbadet edenler, bu ikramlardan faydalanarak birlikte yemek yer ve şarap içerler. Sunum için kullanılan yaygın terim "ji" veya bazı kaynaklarda "si" olarak geçmektedir. Bazı durumlarda, içkiler "dian" ve "jiao" terimleriyle ifade edilir. Pirinç şarabı, pek çok bağlamda önemli bir kurban hediyesi olarak öne çıkar. Farklı bayramlarda genel olarak şarap tüketimi yapılırken, belirli günlerde şifalı otlar ve baharatlarla karıştırılarak hazırlanan şarap, "tıbbi" kullanım açısından da önemli bir yere sahiptir; aynı zamanda kurban ritüellerinde de kullanılmaktadır (Aijmer, 1978, 71).

II. Yiyecek ve İçecek Sunma: Çin kültüründe mezarlara sunulan yiyecek ve içecekler, yaşayanlar ile atalar arasında kesintisiz bir bağ olduğuna dair inancı yansıtan derin bir sembolizme sahiptir. Bu ritüel, yaşamını kaybeden aile üyelerinin ruhlarının hâlâ ailenin bir parçası olduğu ve onların rehberliğine ihtiyaç duyulduğu inancını ifade eder. Aynı zamanda, yaşayanların geçmiş nesillere duyduğu saygıyı, minnettarlığı ve bağlılığı göstermek için bir köprü görevi görür. Ziyaret sırasında mezarlara pirinç, et, şarap ve çeşitli yiyecekler sunulur. Bu, hem ölümlerin ruhlarına bir hediye olarak görülür hem de yaşayanların onlara olan bağlılıklarını ifade eder. Sunulan her öğenin farklı sembolik anlamlarla yüklü olduğu ve bu anlamların nesiller arasındaki bağları güçlendirdiğine inanılır.

Örneğin pirinç; bereketi, bolluk ve üretkenliği temsil eder. Bu sunu aile bağlarının sürekliliğini ve toplumsal birlikteliği sembolize eder. Et, gücü ve canlılığı aynı zamanda ataların diğer dünyada yaşadıklarına inancı yansıtır. Kutlama ve anma ritüellerinde sıkça kullanılan şarap ailevi sadakati ve iç huzuru simgeler. Aynı zamanda, şarabın tüketimi geçmişle olan bağın fiziksel bir hatırlatıcısı olarak görülür.

III. Kâğıt Para Yakma/Asma: Mezarlara, ölümlerin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kâğıt para asılır. Bu uygulama, ölümlerin ruhlarının bu parayı kullanabileceğine inanılmasıyla ilgilidir.

Atalara saygının bir diğer önemli sembolü, kâğıttan yapılmış sahte paraların (joss paper) mezarların yanında yakılmasıdır. Geleneksel Çin inancına göre, bu kâğıt paralar,

ölen kişilerin öbür dünyada kullanması için bir nevi "manevi bağış" olarak gönderilir. Bunun yanında yemek sunuları da hem sembolik hem de ruhani bir bağlamda ata ruhlarına sunulur.

Wuling bölgesinde, mezar ziyareti sırasında hayatta kalanlar, mezarlara sunulacak şarap ve yiyecekleri titizlikle hazırlamak için bir araya gelmektedir. Öncelikle, mezarların çevresi bambu dallarıyla temizlenir. Bu işlem hem saygının bir göstergesi hem de ritüelin bir parçasıdır. Mezarların üzerine yerleştirilen bambu dallarına, ölenlerin ruhuna gönderilmek üzere kâğıt paralar asılmaktadır. Bu uygulama, "biao fen" (标境), yani "mezarın üst dalı" veya "mezarı işaretlemek" anlamına gelen terimle tanımlanır. Bu, hem sembolik bir işaretleme hem de atalara duyulan saygıyı pekiştirmekte önemli bir rol oynamaktadır (Aijmer, 1978, 63). Ayrıca yerel kaynaklar, o kasabanın kadınlarının mezarlıklara giderek "mezarlıklara tırmandığını" da ifade etmektedir. Bu durum, toplumsal gelenekler ve kadınların bu ritüellerdeki rolü hakkında önemli ipuçları sunmaktadır. Tao Yuan bölgesinde, Qingming gününden önce, halkın mezarlar üzerinde "ji" (祭) adaklar sunduğu kayıt altına alınmıştır. Mezarlara yerleştirilen, muhtemelen bambudan yapılan dallar, ölümlerin ruhlarına sunulan hediyeleri temsil etmekte ve bu dalların üzerine asılan kâğıt paralar, ritüelin manevi anlamını derinleştirmektedir. Bu uygulamalar, Qingming Bayramı'nın hem kültürel hem de sosyal katılım açısından zenginliğini göstermektedir.

IV. Bambu Dallarının Kullanımı: Mezarlara bambu dalları yerleştirilir ve bu dallara kâğıt paralar asılır. Bu uygulama, mezarların korunması ve ruhların çağrılması amacını taşır. Yerel inanca göre bu uygulama, geçmişle bağlantıyı somutlaştırmanın yanı sıra ölen kişilerin ruhlarını huzura davet eder. Aynı zamanda, mezarlara kâğıt paraların asılması ya da yakılması, öbür dünyadaki yaşam için bir tür manevi hediye sunma amacını taşır. Bu ritüel, yalnızca bir bireyin ölen atalarının ruhuyla bağ kurmasını değil, aynı zamanda topluluk içinde ortak bir ritüel alanının oluşmasını sağlar.

V. Grave Climbing (Mezar Tırmanışı): Bazı bölgelerde, mezar çevresinde dolaşarak ya da mezarların üzerine çıkarak gerçekleştirilen "mezarlık tırmanışı", Qingming Bayramı'nın daha az bilinen ama dikkat çekici bir ritüelidir. Mezarlara tırmanmanın, bireyin doğayla manevi bir bağ kurmasını sağladığına ve kişinin bu ritüel sırasında ruhsal bir deneyim yaşadığına inanılır.

Bu uygulamanın kökeninde, insanın doğanın bir parçası olarak, atalarının mezarları üzerinden dünya ile yeniden bütünleşme arzusu yatmaktadır. Aynı zamanda bu ritüel, yaşam ve ölüm arasındaki döngüyü anlamının ve hissetmenin bir yolu olarak da algılanır.

VI. Doğa ile Etkileşim: Qingming, aynı zamanda baharın gelişini simgeler. İnsanlar; doğada yürüyüş yapar, yeşil alanlarda vakit geçirir ve doğanın tadını çıkarır. Qingming Bayramı aynı zamanda doğanın canlanmasının ve baharın gelişini kutlamanın bir vesilesidir. İnsanlar bu dönemde doğada yürüyüş yapar, uçurtma uçurur ve açık havada piknikler düzenler. "Söğüt dikme, gezi, sallanma ve halat çekme gibi rekreasyon faaliyetleri, Qingming Festivali'nin kolektif ilişkilerinin yalnızca atalara tapınma yoluyla kurulup pekişmediğini, aynı zamanda eğlence aktivitelerinin de ilişkileri güçlendirdiğini ve kimlik oluşturduğunu gösteriyor" (Lin, 2020, 37)." Bunların insana tazelik ve yaşam sevinci kazandırdığına inanılır. Özellikle uçurtma uçurma eylemi, eski Çin geleneklerinde kötü ruhları uzaklaştırmak ve huzur getirmek için yapılan bir ritüel olarak da görülmüştür. Dolayısıyla, doğayla etkileşim sadece eğlence değil aynı zamanda ruhsal bir arınma anlamına gelir.

VII. Aile ve Toplumsal Bağlar: Qingming, aynı zamanda bir aile bayramı olarak da değerlendirilir. Aile üyeleri bir araya gelerek mezarlık ziyaretlerinde eksiksiz katılır. Geçmişe dair hatıralarını paylaşır ve birlikte zaman geçirirler. Bu etkinlik, yalnızca bireysel ritüellerin değil aile içindeki dayanışmanın ve toplumsal bağların da güçlenmesine hizmet eder.

Atalara duyulan saygının somutlaştırıldığı bu ritüeller, bir yandan aile bireyleri arasındaki iletişimi artırırken diğer yandan tarihsel hafızayı kuşaktan kuşağa taşımayı da mümkün kılar. Ailelerin birlikte gerçekleştirdiği piknikler ve ortak kutlamalar, herkes için birleştirici bir özelliğe sahiptir.

Qingming Bayramı hem ölüleri anma hem de tarımsal döngü ile bağlantılı ritüellerin gerçekleştirildiği dönemi kapsayan önemli bir kültürel olaydır. Bu etkinlikler, kültürel kimliğin pekiştirilmesine ve toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesine olanak sağlar. Aijmer'in (1978) çalışması, Qingming Bayramı'nın yalnızca bir anma günü olmadığını aynı zamanda tarımsal döngüler ile toplumsal ritüellerin iç içe geçtiği bir kültürel sistemin parçası olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda Qingming, geçmişle bağ kuran bir ritüel olmasının yanı sıra tarımsal üretkenliği teşvik eden bir dönem olarak değerlendirilir.

Bu bayram, duyguların yoğun bir şekilde ifade edildiği bir dönemi temsil eder. Yakınlarını kaybetmenin yarattığı derin acı, aynı zamanda doğanın yenileyici enerjisi ve kır gezilerindeki neşeye hafifletilmeye çalışılır. Bu nedenle Qingming, hem geçmişe yönelik saygı duruşu hem de yaşamın devamlılığıyla ilgili bir kutlama olarak özel bir anlam taşır.

Sonuç

Qingming Bayramı, Çin halk kültürünün zenginliğini, atalara saygıyı ve doğayla olan uyumu bir arada sergileyen eşsiz bir gelenektir. Hem kültürel hafızayı canlı tutması hem de toplumsal birlik bağlarını güçlendirmesi, bu bayramın halkbilimsel açıdan önemini vurgular. Modern dünyanın değişen dinamiklerine rağmen Qingming Bayramı, Çin kültüründe bir kök salma işlevi görmeye devam etmekte ve geçmiş ile bugün arasında anlamlı bir köprü oluşturmaktadır.

Qingming Bayramı'nın halkbilimsel açıdan önemi; toplumsal kimlik oluşturma, kültürel devamlılık ve kolektif hafızayı harekete geçirme rollerinde görülmektedir:

Kültürel Hafızanın Yenilenmesi: Qingming, geçmişe dair hatıraların sürekli olarak hatırlandığı ve aktarıldığı bir bağlam yaratır. Bu, bireylerin kimliklerini aile bağları ve toplumsal gelenekler ışığında yeniden inşa etmesine olanak tanır.

Atalara Bağlılık ile Toplumsal Birlik: Ailelerin bir araya geldiği mezar ziyareti ve diğer ritüeller, bireylerin sadece akrabalık bağlarını güçlendirmekle kalmayıp toplumsal bir bağlılık duygusu geliştirmelerini sağlar.

Doğaya Uyum ve Ritim: Doğanın döngüsünü temsil eden bu bayram, halkbilimsel açıdan insan ile doğa arasındaki bağlantının bir tür metaforudur. Bahar mevsiminde yapılan açık hava etkinlikleri, bu uyumun bir hatırlatıcısıdır.

Qingming Bayramı, geleneklerin modern dünyada nasıl evrimleşebileceğine dair güçlü bir örnek sunmaktadır. Bu bayram, Çin kültüründe sadece bir ritüel dizisi değil, aynı zamanda bir topluluğun geçmişi onurlandırma, bugünü kutlama ve geleceğe bağlı kalma isteğinin bir sembolüdür. Halkbilim perspektifinden baktığımızda, Qingming'in geniş halk katmanlarını bir arada tutan bir bağ işlevi üstlendiği görülür.

Kaynaklar

Aijmer, Göran. "Ancestors in the Spring: The Qingming Festival in Central China." *Journal of Chinese Studies*, 71, no. 2 (1978), 63-78.

CRI Türk. "Çin'deki Qingming Bayramı Hakkında." 11 Nisan 2011. <http://turkish.cri.cn/794/2011/04/11/1s132432.htm>.

Lin, Jifu. "非物质文化遗产保护的本质主义立场: 基于清明节记忆能动性视角." *Journal of Gannan Normal University* 1 (2020), 33-40.

Study CLI. "Qingming Festival: The Tomb Sweeping Day." <https://studycli.org/chinese-holidays/qingming-festival/>.

Nivison, D. S. "Qingming Day, 1040 BC." A. C. Schwartz (Ed.), *The Nivison Annals: Selected Works of David S. Nivison on Early Chinese Chronology, Astronomy, and Historiography*, 102–115. 1st ed. De Gruyter, 2018. <http://www.jstor.org/stable/j.ctvbkk48t.13>.

Guiping, Zhang. "Çin Festivalleri." Ahmet Taşağul (Ed.), *Yeni Dünya Düzenin Küresel Gücü Çin Halk Cumhuriyeti*, 259. İstanbul: İTO Yayınları, 2023.